

Охріменко В.І., д. філол. н., проф.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ВІДНОШЕННЯ У СИСТЕМІ МОДАЛЬНИХ ОПЕРАТОРІВ КОГНІТИВНО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ ДОСТОВІРНОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Модальні оператори когнітивно-семантичного модального поля достовірності в італійській мові є пов'язаними з операціональністю, тобто процедурами зіставлення та аналізу, і виконують основну функцію об'єктивації суб'єктивного модусу: перцептивного, емотивного, епістемічного, волітивного, аксіологічного. Кожний із модальних операторів має власну смислову структуру різного ступеня складності.

Ключові слова: *модальність, модальне поле, модальний оператор, достовірність.*

Синергетична парадигма лінгвістичних знань уможливіє комплексний підхід до дослідження категорії модальності і дозволяє уніфікувати підходи, що традиційно розділялися у мовознавстві, зокрема, онтологію і гносеологію, об'єктивність і суб'єктивність, синтез і аналіз.

Актуальність дослідження зумовлюється необхідністю комплексного дослідження категорії модальності у сучасній лінгвістиці.

Мета дослідження полягає у визначенні відношень у системі модальних операторів когнітивно-семантичного модального поля достовірності.

Об'єктом дослідження є мікротекст функціонування модальних операторів когнітивно-семантичного поля достовірності.

Предметом дослідження є дискретизація смислового простору мікротексту функціонування модальних операторів когнітивно-семантичного поля достовірності.

Матеріалом дослідження обрані художні твори італомовних авторів та публіцистичні видання.

Наукова новизна роботи полягає у першій спробі розкриття смислової структури модального засобу в аспекті встановлення взаємозалежності між його семантикою як згорнутою структурою та параметрами мікротексту його функціонування.

У концепції функціонально-семантичного поля (ФСП) О.В. Бондарка у результаті проєкції логіко-поняттєвих категорій на мовні здійснюється аналіз семантичних категорій граматики і семантичних функцій різнорівневих мовних одиниць та вивчається їх функціональна взаємодія. Функціональний аспект мовних одиниць досліджується з опорою на мовне і позамовне середовище [1, с. 5-14], вводяться поняття ФСП та категоріальної ситуації. ФСП розглядається як сукупність мовних одиниць, організованих за польовим принципом, з наявністю ядра та периферії, що сполучається з категоріальною ситуацією [1, с. 12].

На відміну від концепції О.В. Бондарка, у якій категоріальні характеристики досліджуються окремо (темпоральна, модальна, локативна), ми розглядаємо модальність

як глобальну категорію, при дослідженні якої мають враховуватися перцептивний, емотивний, епістемічний, волітивний та аксіологічний модуси, тобто інформація про сприйняття, емоційне реагування, епістемічний стан, волевияв та систему цінностей мовця – суб'єкта модальної оцінки, а також характер розгортання ситуації, що оцінюється з позицій модальності: режим *hic et nunc* або віддаленість у часі. З'ясування цієї інформації уможливує виявлення інформації про зв'язок між семантикою модальної одиниці як згорнутої структури та параметрами мікротексту її функціонування.

У нашій концепції когнітивно-семантичного модального поля (КСП) [4] поле тлумачиться як багаторівнева структура: модальне поле – модальне значення – модальна одиниця (вираження категорії модальності на мовному рівні) – функціонально-семантичні варіанти (визначається для конкретного мовного засобу на основі аналізу мікротексту). Кардинальною відмінністю нашої концепції від усіх існуючих є те, що ми вносимо принцип поля на рівень мікротексту функціонування мовної одиниці. *Ядром* є власне модальна одиниця – мовний засіб вираження модальності, *приаєдерною зоною* – її безпосередня сполучуваність, *ближньою периферією* – мовні засоби, що закономірно вживаються у висловленні, до складу якого входить модальна одиниця або у суміжному висловленні, *периферією* – мовні засоби, що вживаються у мікротексті функціонування модальної одиниці, а також смислові відношення між сегментами мікротексту.

В основі КСП достовірності знаходиться опозиція “уявлення про дійсність vs співвіднесення з дійсністю”. Модальні одиниці КСП достовірності містять вказування на дійсність як зафіксований результат оперування з різноманітної інформацією. Проте дослідження мовних засобів цього модального поля має здійснюватися з урахуванням чинників, які вказують на те, як саме здійснюється трансформація уявлення про дійсність у співвіднесення з дійсністю, якою інформацією оперує суб'єкт модальної оцінки у процесі продукування модального висловлення, у яких випадках ключова опозиція модального поля залишається невизначеною.

Для аналізу ми обрали 4 модальних оператори італійської мови, що належать до КСП достовірності: *infatti, in realtà, in pratica, in effetti*. Для визначення відношень між ними є необхідним визначення їх смислової структури. Детальна інформація про зазначені модальні оператори міститься у нашій роботі [4, с. 178-211]. У цій статті ми розглянемо в узагальненому вигляді смислову структуру *infatti, in realtà, in pratica, in effetti* в порівняльному аспекті.

Розглянемо модальний оператор *infatti*. Проаналізований масив прикладів дозволив виявити у *приаєдерній зоні* модального оператора *infatti* вживання адитивного конектора *e*, екзистенційного предиката *essere*, а також з ЛО перцептивної семантики у дескриптивних висловленнях. Наведемо приклади: *Non sarebbe venuta e infatti non venne (Moravia, p. 20). “Al solito ricordi male... fu lei a lasciarti... disse che eri, come infatti sei, di carattere troppo litigioso... e che non se la sentiva di vivere con te” (Moravia, p. 70). Era vestito male, come noi, di bello non aveva che i guantini di lana azzurra e infatti teneva le mani fuori, bene aperte, come per mostrarli (Moravia, p. 42)*. Звідси основним системоформотворчим смислом для *infatti* є кон'юнкція.

Для ближньої периферії *infatti* характерним є вживання у препозиції модальних дієслів проблематичної достовірності *sembrare, parere* та дієслів на позначення прогнозування *prevedere, calcolare*, а також перцептивних предикатів та лексичних одиниць (ЛО) перцептивної та емотивної семантики. Наприклад: *La donna, infatti, rispose, indignata: "Figlia mia, sei scema..."* (Moravia, p. 37). *Avevo calcolato bene il luogo e, infatti, subito, le cose mi andarono bene* (Moravia, p. 169). Іншими мовними засобами, що вживаються на ближній периферії, є ментальний предикат точки зору *credere*, що допускає подвійну модальність: *de re* та *de dicto*, а також ментальні предикати на позначення результативної ментальної діяльності (*capire, accorgersi*). Наприклад: *"Infatti" risposi "credo proprio che non mangeremo!"* (Moravia, p. 58). *Lui disse: "E va bene" a voce bassa e io capii che faceva sul serio e infatti mosse un passo indietro e alzò la pistola* (Moravia, p. 4). Характерним є також повтор ЛО у препозиції та постпозиції до модального оператора, тобто відбувається зіставлення суб'єктивних уявлень про дійсність з дійсністю (завичай з позицій відстороненого спостерігача). Функціонування на ближній периферії маркерів проблематичної достовірності, ментальних предикатів на позначення прогнозування або ментального предиката, що допускає подвійну модальну оцінку *de re* та *de dicto* у препозиції до *infatti*, який вводить інформацію на підтвердження попередніх припущень, дозволяє вважати об'єктивацію суб'єктивного модусу іншим системоформотворчим смислом модального оператора. Семантичними імплікатурами *infatti* є: істинність в аспекті фактичності: збіг суб'єктивних уявлень про дійсність з дійсністю з позицій відстороненого спостерігача; об'єктивація, неускладненість оцінкою.

Перейдемо до розгляду модального оператора *in realtà*. У *приядерній зоні* модальний оператор *in realtà* найчастіше сполучається із заперечними частками *no, non*, диз'юнктивними конекторами *ma, però*, допустовими конекторами *sebbene, mentre, anche se*, екзистенційним предикатом *essere* та маркерами порівняння *come se, siccome*. Також виявлено сполучуваність *in realtà* з ментальними предикатами точки зору *credere, supporre*. А предикати точки зору, як відомо, допускають протиставлення модальності *de dicto* та *de re* [2, с. 83]: їхня семантика включає опозицію "знання vs припущення" [3, с. 283]. Також *in realtà* сполучається з ментальними предикатами на позначення хибного епістемічного стану (*illudersi, sbagliarsi*) та епістемічного стану незнання (*non sapere, non capire*), словосполученням *venir fuori che*. Проілюструємо прикладами: *In realtà, non voleva che il visconte si scorasse, avvedendosi che l'esercito cristiano consisteva quasi soltanto in quella fila schierata, e che le forze di rincalzo erano appena qualche squadra di fanti male in gamba* (Calvino, p. 6). (...) *ma poi in realtà sia più ben visto e ascoltato il principe tale, perché ha venti milioni, di quello che il povero onesto e intelligente...* (Codèmo, p. 6). *Venue fuori che, in realtà, eravamo in quattordici per via di due ragazzini così piccoli che erano scivolati giù dalle seggiole e si erano messi a giocare sotto la tavola* (Moravia, p. 68). Звідси основним системоформотворчим смислом модального оператора *in realtà* є диз'юнкція.

Для ближньої периферії *in realtà* характерним є вживання ЛО на позначення неширокого наміру *ingere, far finta, darsi l'aria, apparentemente*, перцептивних предикатів *sembrare, parere* у ролі ментальних. У таких випадках висловлення з модальним

оператором *in realtà* виконує функцію спростування очікувань. Також характерним для ближньої периферії є вживання конструкцій: *sembra (pare) A, ma in realtà è non-A*. Відмітимо функціонування конструкцій на зразок *non saper precisamente / di certo, ma parere di aver sentito* на позначення неточного знання через недостовірність джерела інформації. Наприклад: *Non lo so precisamente; ma mi pare di aver sentito dire che fosse un ingegnere (Luanto, p. 77)*. Також частотною є сполучуваність з екзистенційним предикатом *essere*, показниками бачення *come se, siccome*, екзистенційним предикатом у кон'юнктиві (*in realtà è, come se fossimo...*). Наведемо приклади: *Cercò di far finta di non essere disperato. In realtà lo era moltissimo (Moccia, p. 85)*. *Pel morto, apparentemente; ma in realtà...* (Capuana, p. 30). *In realtà è come se fossimo tutti in libertà provvisoria (Barbaranelli, p. 14)*. Відбувається протиставлення суб'єктивних уявлень про дійсність дійсності з позицій відстороненого спостерігача, можливою є контамінація оцінкою.

Аналіз мовних засобів на ближній периферії *in realtà* дозволяє зробити висновок, що іншими системоформотворчими смислами модального оператора є допустовість та оцінність, що вербалізуються за допомогою сполучників, словосполучень та конструкцій. *In realtà* виконує у мікротексті функцію зняття ентропії, здійснюючи спростування сподівань, очікувань, припущень, вказуючи на хибність оцінки. Виявом диз'юнкції на ближній периферії та на периферії є смислові відношення контр-адикторності між сегментами висловлень. Семантичними імплікатурами *in realtà* є: істинність в аспекті контрфактичності; суперечність суб'єктивних уявлень про дійсність дійсності; об'єктивація, контамінована оцінкою.

Розглянемо модальний оператор *in pratica*. У *приядерній зоні* модальний оператор *in pratica* сполучається з маркерами неповної кількості *quasi tutti, quasi sempre*, об'єктиваторами *si mostra, si vede, venne fuori che*, диз'юнктивним конектором *ma*, квантором існування *c'è*, ЛО на позначення планування *disegnare, scenario, programmi*. Наприклад: *In pratica quasi tutti i medici, con poche eccezioni, lavorano attenendosi a questo paradigma matematico (L'Espresso 2008, p. 169)*. *In pratica lo scenario disegnato dalla WiTricity è molto simile a quello delle reti Wi-Fi (L'Espresso 2008, p. 162)*. *L'Uif non dipende gerarchicamente dal governo, ma in pratica il ministero può influenzare l'attività con i propri poteri direttivi (L'Espresso 2008, p. 143)*.

Мовні засоби, що вживаються на *ближній периферії in pratica*, здійснюють вербалізацію смислового комплексу 'планування – (не)результативність, контамінована оцінкою': прийменник *senza* + заперечний квантор *non* + екзистенційний предикат *c'è (senza ... non c'è)*, прийменники та сполучники мети *per, affinché*, каузальні конектори *perché, perciò*, дієслова семіотичного відношення *significare, voler dire che*; ЛО на позначення недосягнення бажаного результату (*non riuscire, restar inutile, scopo irraggiungibile, meta lontana*), результативності vs нерезультативності (*efficace – inefficace*), ЛО на позначення перевірки та контролю (*verificare, sperimentare, sperimentazione, esperti, controllo*), впливу (*influenzare*), активної діяльності (*attività, insediare, operazione*). Наприклад: *Per scegliere gli indici più efficaci si è appena insediato un comitato di esperti, presieduto da Castaldi (...) Senza indici, in pratica, non c'è operazione di sospetta. E l'antimafia resta al buio (L'Espresso N 17, 05. 2008, p.144)*. *In pratica sono*

laboratori di sperimentazione, dove si mescolano un po' di persone selezionate ad arte che poi tirano fuori il meglio o il peggio di se stesse" (Chi N 8, 02. 2004, p. 111).

Для *периферії in pratica* характерною є тенденція до вживання узагальнено-особових та безособових речень, ЛО на здійснення референції до групи осіб. Цей модальний оператор вживається в основному в публіцистичних текстах і виконує функцію переключення загально-аксіологічного модусу на суб'єктивно-аксіологічний і навпаки. Інформація мікротексту функціонування *in pratica* спрямована зазвичай на розкриття механізму хибних ціннісних стереотипів та дисфункціональності певної сфери діяльності. Для вияву системоформотворчих смислів *in pratica* необхідним є аналіз більш, ніж 3-5 висловлювань (у публіцистиці, де даний модальний оператор зустрічається, найчастіше необхідним є аналіз усієї статті). На основі нашого аналізу можна стверджувати, що системоформотворчими смислами модального оператора *in pratica* є апроксимативність, кон'юнкція vs диз'юнкція, оцінність, акціональність, об'єктивація суб'єктивного модусу (волітивного, аксіологічного).

Семантичними імплікатурами *in pratica* є: істинність в аспекті фактичності або контрфактичності (здебільшого контрфактичності): відповідність або суперечність суб'єктивних уявлень про дійсність дійсності; об'єктивація, контамінована оцінкою результативності.

Перейдемо до розгляду модального оператора *in effetti*. До *приядерної зони in effetti* потрапляють маркери точки відліку та консеквентності (*subito dopo*) та дієслова семантики каузації (*scattare, scoppiare, scatenarsi*). Наприклад: *In effetti, subito dopo le dichiarazioni di Berlusconi, è scattato l'allarme: "Tagliare i ponti ci costerebbe troppo caro", ha dichiarato Bernabò Bocca, presidente di Federalberghi (Oggi N 17, 04. 2004, p. 41)*. Для *ближньої периферії* характерними є смислові відношення каузальності між суміжними висловленнями, з'єднаними *in effetti*. Здійснюється вербалізація смислового комплексу 'причина – наслідок – підтвердження' або 'причина – наслідок – спростування'. Наприклад: *Aveva una sua teoria, secondo lui era il clima del nord e, soprattutto, la bora a gelare le ragazze. – In effetti questa è una città un po' chiusa, ma non è vero che le ragazze sono così – osservo Claudia (...)* (Schiavini, p. 21). Між частинами висловлення (1) існують причиново-наслідкові відношення: вплив холодного клімату на холодність дівчат з погляду мовця, а висловлення (2) вводить спростування інформації комунікантом.

Цей модальний оператор рідко вживається у художніх текстах, натомість він є часто вживаним у публіцистичних текстах. До *ближньої периферії in effetti* потрапляють наслідкові конектори (*perciò, quindi*), дієслова каузальної семантики *provocare, causare, far sì che*, дієслова експлікації семіотичного відношення *significare, vuol dire*, ЛО на позначення невідповідності (*non corrispondere a, non adattarsi a, sbilanciato, troppo*), темпоральні маркери на позначення моменту відліку (*ormai*), ЛО на позначення зміни, трансформації (*cambiare, innovazioni, trasformarsi*), поляризованої кількості, зазвичай в оцінному контексті (*sempre più – sempre meno, molto – poco, crescere – diminuire*); оцінної семантики (*buono, bravo, mediocre*). Наприклад: *Perché non nolegiamo due mountain-bike e andiamo a fare un bel giro in Carso? In effetti, era stata*

una buona idea (Schiavini, p. 22). – *Tu che ne sai delle donne?* – *Molto poco, in effetti. Quello che so è per sentito dire* (Schiavini, p.42).

На *neppure* в *in effetti* відмічається висока частотність вживання наслідкових та причинових конекторів (*perciò, quindi, perché*). Для публіцистичних текстів, у яких найчастіше вживається *in effetti*, характерним є: функціонування узагальнено-особових та безособових речень, кондиціоналу, ЛО на здійснення референції до групи осіб (*gli esperti, gli italiani*). Висловлення з *in effetti* має ретроспективний характер. Відбувається зіставлення суб'єктивних уявлень про дійсність з дійсністю з констатацією невідповідності з позицій відстороненого спостерігача; при цьому має місце контамінація оцінкою. Системоформотворчими смислами модального оператора *in effetti* є: каузальність, оцінність, кон'юнкція *vs* диз'юнкція, об'єктивація суб'єктивного модусу (волітивного, аксіологічного).

Семантичними імплікатурами *in effetti* є: істинність в аспекті фактичності або контрфактичності (здебільшого контрфактичності): відповідність або суперечність суб'єктивних уявлень про дійсність дійсності; об'єктивація, контамінована оцінкою, зіставленням з еталоном.

Аналіз смислової структури модальних операторів КСП достовірності *infatti, in realtà, in pratica, in effetti* свідчить про поступове ускладнення їх смислової структури.

Системоформотворчими смислами для модального оператора *infatti* є кон'юнкція та об'єктивація суб'єктивного модусу: перцептивного, емотивного, епістемічного (рідше – волітивного, що є відхиленням від прототипу). Модальний оператор *in realtà* характеризується ускладненням смислової структури: його системоформотворчими смислами є диз'юнкція, допустовість та оцінність, а також об'єктивація суб'єктивного модусу (емотивного, епістемічного волітивного, аксіологічного) в аспекті спростування. При цьому така об'єктивація не є характерною для перцептивного модусу. Диз'юнкція вербалізується у приядерній зоні (диз'юнктивні конектори) та на периферії (смислові відношення контрадикторності між сегментами висловлювань). Ще більш ускладненою є смислова структура модального оператора *in pratica*. Системоформотворчими смислами цього модального оператора є апроксимативність, кон'юнкція *vs* диз'юнкція, оцінність, акціональність, а також об'єктивація суб'єктивного модусу (волітивного, аксіологічного). *In pratica* може вживатися як на підтвердження, так і на спростування попередньо викладеної інформації, при цьому кон'юнкція *vs* диз'юнкція ускладнюється оцінкою. Даний модальний оператор зазвичай функціонує в операціональному контексті, пов'язаному з діяльністю, що корелює з потраплянням до його приядерної зони ЛО відповідної семантики. Максимально ускладненою є смислова структура модального оператора *in effetti*. Його системоформотворчими смислами є каузальність, оцінність, кон'юнкція *vs* диз'юнкція, а також об'єктивація суб'єктивного модусу (волітивного, аксіологічного). Більш визначеною для *in effetti* є ближня периферія, на рівні периферії найбільш уживаними є ЛО каузальної семантики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бондарко А.В.* Темпоральность / Александр Владимирович Бондарко // Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность: [коллективная монография в 6 т. / отв. ред. А.В. Бондарко]. – Л. : Наука, 1990. – С. 5-58. 2. *Булыгина Т.В., Шмелев А.Д.* Чем обусловлена транзитивность знания? / Татьяна Вячеславовна Булыгина, Алексей Дмитриевич Шмелев // Логический анализ языка. Избранное 1988-1995: сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Н.Д. Арутюнова. – М. : Индрик, 2003. – С. 79-84. 3. *Зализняк Анна А.* Глагол *считать*: к типологии семантической деривации / Анна Андреевна Зализняк // Логический анализ языка. Квантификативный аспект языка: сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Н.Д. Арутюнова. – М. : Издательство “Индрик”, 2005. – С. 280-294. 4. *Охрименко В.І.* Онтологія та гносеологія категорії модальності в італійській мові: Дис. ... доктора філол. наук: спец. 10.02.05 “Романські мови” / В.І. Охрименко. – К., 2012. – 612 с.

ДЖЕРЕЛА ІНОСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. *Barbaranelli F.* Prigionieri di un incubo: gli anni di piombo della giustizia [Risorsa elettronica]: Tratto da: “Prigionieri di un incubo: gli anni di piombo della giustizia” di Fabrizio Barbaranelli. – Roma: Gangemi Editore, 2001. – Режим доступу: http://www.lieberlieber.it/biblioteca/b/barbaranelli/prigionieri_di_un_incubo/pdf/barbaranelli_prigionieri_p.pdf. 2. *Calvino I.* Il visconte dimezzato [Risorsa elettronica]. – Режим доступу: <http://www.scribd.com/doc/13071781/Calvino-Italo-II-Visconte-Dimezzato>. 3. *Capuana L.* Serena [Risorsa elettronica]: Tratto da: “Serena: commedia in tre atti” di Luigi Capuana. – Catania: Società di storia patria per la Sicilia orientale, 1973. – Режим доступу: <http://www.e-text.it/> http://www.lieberlieber.it/biblioteca/c/capuana/serena/pdf/serena_p.pdf 4. *Codemo L.* La rivoluzione in casa [Risorsa elettronica]: Tratto da: “La rivoluzione in casa” di Luigia Codemo. – Bologna: Cappelli Stampa, 1966. – Режим доступу: http://www.e-text.it/http://www.lieberlieber.it/biblioteca/c/codemo/la_rivoluzione_in_casa/pdf/la_riv_p.pdf 5. *Moccia F.* Tre metri sopra il cielo / Federico Moccia. – Milano: Feltrinelli, 2007. – 395 p. 6. *Moravia A.* Racconti romani / Alberto Moravia. – Milano: Bompiani, 1986. – 183 p. 7. *Schiavini L.* Senso unico [Risorsa elettronica]: Tratto da: “Senso unico” di Laura Schiavini. – Varese: ECO, 1997. – Режим доступу: http://www.lieberlieber.it/biblioteca/s/schiavini/senso_unico/pdf/senso_p.pdf 8. *Chi*: settimanale di politica, attualità e cultura / ed. Silvana Giacobini. – N.8 / 25. 02.2004. – 154 p. 9. *L'Espresso*: settimanale di politica, cultura, economia. – N.17 / 1. 05. 2008. – 202 p. 10. *Oggi*: settimanale di politica, attualità e cultura / ed. Paolo Occhipinti. – N.17 / 21.04.2004. – 162 p.

Стаття надійшла до редакції 5 квітня 2017 р.

*Охрименко В.И., д. филол. н., проф.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, Киев*

ОТНОШЕНИЯ В СИСТЕМЕ МОДАЛЬНЫХ ОПЕРАТОРОВ КОГНИТИВНО-СЕМАНТИЧЕСКОГО ПОЛЯ ДОСТОВЕРНОСТИ (НА МАТЕРИАЛЕ ИТАЛЬЯНСКОГО ЯЗЫКА)

Модальные операторы когнитивно-семантического поля достоверности в итальянском языке связаны с операциональностью, то есть процедурами сопоставления и анализа, и выполняют основную функцию объективации субъективного модуля: перцептивного, эмотивного, эпистемического, волитивного, аксиологического.

Каждый модальный оператор имеет собственную смысловую структуру разной степени сложности.

Ключевые слова: *модальность, модальное поле, модальный оператор, достоверность.*

Okhrimenko V.I., Ph.D., Prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv

**RELATIONS IN THE SYSTEM OF MODAL OPERATORS
OF THE COGNITIVE-SEMANTIC FIELD OF TRUSTWORTHINESS
RELATIONS IN THE SYSTEM OF MODAL OPERATORS OF THE COGNITIVE-
SEMANTIC FIELD OF TRUSTWORTHINESS (IN ITALIAN)**

The modal operators of cognitive-semantic modal field of trustworthiness in the Italian language are connected to operationality that is to the procedures of comparison and analysis being their main function objectivation of subjective modus: perceptive, emotional, epistemic, of willing, evaluative. Each modal operator has its own sense structure of different degree of complication.

Key words: *modality, modal field, modal operator, trustworthiness.*

УДК [811.161.1+811.581.11]’243’342.2:378.147

Прожегіна І.М., к. філол. н., доц.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

**ПРОБЛЕМИ ПОСТАНОВКИ РОСІЙСЬКОЇ ВИМОВИ НОСІЯМ
КИТАЙСЬКОЇ МОВИ**

Висвітлено деякі проблеми, що виникають у носіїв китайської мови при навчанні їх російської вимови. Наголошується, що контрастивний аналіз фонетичних систем іноземної і рідної мов є підвалиною національно орієнтованого навчання фонетики. Описано часткові збіги й розбіжності китайської і російської звукових систем, що спричиняють фонетичну інтерференцію. Для її попередження та подолання запропоновано фонетичний матеріал та порядок його опрацювання.

Ключові слова: *контрастивний аналіз, національно орієнтоване навчання, російська мова як іноземна, китайська мова, фонетика, фонетична інтерференція.*

Китайці й тайванці становлять значну частину іноземців, які вивчають російську мову в Україні. Оскільки китайська й російська мови належать до різних мовних сімей, їх зіставлення виявляє значні розбіжності на всіх рівнях мов, зокрема й у фонетичних системах. Потреба навчання китайців (далі, згадуючи китайців, ми маємо на увазі також тайванців) російської фонетики викликає необхідність контрастивного аналізу фонетичних систем двох мов і створення відповідних національно орієнтованих навчально-методичних розробок. Цій темі присвячено низку досліджень: